

Partier och fackliga organisationer i Spanien 1976

Inledning

Året efter Francos död (november 1975) var händelserikt. Det gamla politiska systemet knakade i fogarna, klasskampen skärptes, politiska partier växte fram. Det material som vi publicerar här är från tidskriften *Kommentar* nr 10/1976 (ett specialnummer om Spanien, där huvudartikeln främst redogör för de politiska partier, politiska allianser m m som växte fram under denna period, men tar även kortfattat andra organisationer, bl a fackliga*) och nr 1 och 3/1977 (som diskuterar de fackliga organisationerna och deras relativa styrka och roll†).

De uppgifter som *Kommentar*-artiklarna ger är intressanta ur många aspekter, inte minst eftersom dagens spanska partiväsen har sina rötter i det som hände vid denna tid (även om mycket också har förändrats). En del av uppgifterna om styrkeförhållanden som ges i artikeln var föredan då felaktiga, t ex överskattas det spanska kommunistpartiets och en del av den yttersta vänsterns styrka och inflytande, medan t ex den traditionella fackliga organisationen UGT underskattas.

Hur det ser ut idag behandlas i en annan artikel‡, men några ord ska här ändå sägas om förändringarna inom vänstern och arbetarrörelsen i stort. Bortsett från socialistpartiet (PSOE), som fortfarande är ett viktigt parti, ser dagens vänster och fackliga organisering helt annorlunda ut. Det spanska kommunistpartiets (PCE) har t ex splittrats flera gånger och är nu bara en skugga av sitt forna jag. Maoismens har gjort fullständigt bankrutt och idag det finns det knappast något parti som kan betraktas som maoistiskt (däremot finns några mycket små stalinistiska sekter). Trotskistiska organisationer finns kvar, fast de arbetar numera främst inom "Izquierda Unida" (Enade vänstern), som är en slags vänsterfront där även det spanska kommunistpartiet (PCE) ingår.

Martin Fahlgren oktober 2007. Reviderat i december 2008

Innehåll

Inledning.....	1
Några årtal ur Spaniens historia	2
Ett år i Spanien	3
De politiska partierna i Spanien	3
Den fackliga situationen i Spanien.....	19
Kommentar svarar	21
Vem leder den fackliga kampen?	23

* Egentligen innehåller artikeln om partierna en salig röra av alltifrån riktiga partier med ordentlig förankring, till smågrupper som nog bara existerade på papperet. Det skulle dock kräva för mycket arbete att reda ut allt detta. Artikeln fyller ändå sin funktion, ty de viktigaste partierna och andra organisationerna finns med. – *Red anm.*

† I det första debattinlägget menar skribenten att den anarkosyndikalistiska organisationen CNT har grovt underskattats, medan de två övriga (varav den ena Kommentars red) framhåller att CNT spelat en mycket liten roll och att "arbetarkommissionerna" är de som har störst inflytande. Den senare utvecklingen bekräftade att de senare hade mest rätt och detta förhållande gäller även idag: Arbetarkommissionerna och den socialistiska fackföreningsrörelsen UGT dominerar, medan CNT spelar en mycket undanskymd roll. För info om de politiska och fackliga förhållandena "i våra dagar", se [Politiska partier i Spanien år 2008](#).

‡ Se [Politiska partier i Spanien år 2008](#).

Ur *Kommentar* 10/76

Några årtal ur Spaniens historia

- 1923 Generalen Primo de Rivera gör statskupp och upprättar en högerdiktatur med stöd av storgodsägarna och monarkisterna
- 1931 Andra republiken upprättas efter Primo de Riveras fall. Den första regeringen är borgerligt liberal. Motsättningarna mellan samhällsklasserna är stora. Ansatser till en jordreform, skolreform och kyrkans skiljande från staten saboteras av de konservativa krafterna. Strejkrörelserna utvidgas. Anarkosyndikalismen är en stark kraft inom arbetarrörelsen.
- 1934 Asturien är rådsrepublik under en kort period. Den socialistiska revolutionen står på dagordningen i hela Spanien. Arbetarrörelsen står alltmer enad.
- 1936 Reaktionen tar till vapen under Franco, som enar de fascistiska och traditionalistiskt monarkistiska borgerliga krafterna i "Nationella Rörelsen". De stöds av de tyska och italienska fascisterna. Folkfronten får stöd av Sovjetunionen och frivilliga i de internationella brigaderna.
- 1939 Folkfronten besegras. Francos regim etablerar sig. En "nationalsyndikalistisk" stat upprättas. Arbetarna tvångsansluts till vertikalt organiserade syndikat, som kontrolleras av staten och företagsägarna.
- 1945 FN deklarerar politisk och ekonomisk bojkott mot Spanien. En del av anarkosyndikalisterna samt kommunisterna bedriver gerillakamp som upphör mot slutet av 40-talet.
- 1951 Kommunistpartiet börjar en infiltrationspolitik i tvångssyndikaten.
- 1953 FN-bojkotten upphör. USA och Spanien sluter en biståndspakt.
- 1956 Kommunistpartiet (PCE) börjar driva en allianspolitik under parollen "nationell försoning" som bygger på att även delar av borgerligheten inte längre är intresserade av frankismen, som tiden löpt förbi. – Stor strejk i Baskien. Arbetarkommittéer börjar bildas.
- 1959 Nationaliströrelsen i Baskien återuppstår med vänsterinriktning i form av bl a ETA.
- 1961 Arbetarnas kamp utvidgas. Stora strejkrörelser.
- 1962 Strejkrörelser i Asturien. Arbetarkommissionerna, CC.OO, bildas.
- 1964 OSO, PCEs hemliga fackföreningsrörelse, upplöses och medlemmarna uppmanas verka i CC.OO. Socialistpartiet (PSOE) behåller sin fackliga organisation UGT som ett alternativ till CC.OO. Enskilda UGT-medlemmar går in i CC.OO, som alltmer framstår som arbetarrörelsens autentiska organ.
- 1974 De största strejkrörelserna sedan inbördeskriget. – På PCEs initiativ skapas den Demokratiska Juntan, samarbetsorgan för oppositionen mot Franco.
- 1975 PSOE bildar Plattformen, som också är ett samarbetsorgan. – Franco dör, men inte frankismen. Juan Carlos blir kung.
- 1976 Juntan och Plattformen slås samman till Demokratisk Samordning. Därmed finns en bred allians av nästan alla demokratiska krafter, från kristdemokrater och liberaler till PSOE, PCE och vänstergrupper som ORT, PTE och MC.

Ett år i Spanien

1975

- 20 nov Franco dör.
 22 nov Juan Carlos blir kung.
 27 nov 100 000 arbetare strejkar för amnesti för politiska fångar

1976

- 5 jan 3 800 anställda vid tunnelbanan, 12 000 arbetare vid GETAFE strejkar.
 Demonstrationer för amnesti i hela Navarra.
 1 feb 100 000 demonstrerar i Barcelona, tusentals bilar hindrar polisen.
 6 feb Demonstrationer i Madrid. Fyra journalister sårade.
 22 feb 3 000 arbetare demonstrerar i Pamplona.
 24 feb Veckolång strejk bland byggnadsarbetare i Barcelona.
 3 mars Total strejk vid Vittoriauniversitetet. 5 000 håller ett allmänt möte. Polisen slår till — fyra dödade och 80 sårade.
 4 mars 150 000 strejkar i Viscaya, 130 000 i Giupuscoa, Baskien.
 April Demokratiska Juntan och Plattformen enas till Demokratisk Samordning.
 5 april 31 fångar rymmer ur fängelset vid Segovia.
 Vid en demonstration för amnesti i Madrid arresteras mer än 100 personer.
 17 april UGT håller sin första kongress i Spanien på 44 år
 29 april Det blir känt att 700 personer arresterats i Baskien. 120 är fortfarande fängslade.
 — Enligt officiell statistik är 620 000 personer arbetslösa,
 1 maj Regeringen förbjuder demonstrationer. Möten hålls i hela landet. 250 arresterade i Madrid, 30 i Bilbao, 180 i Pamplona, 100 i Barcelona. Strejker på flera håll.
 11 maj Advokater avslöjar arresteringar och tortyr.
 3 juni Regeringen inför presscensur mot informationer om att tortyr förekommer.
 6 juni PSP håller sin tredje kongress.
 Juli Adolfo Suarez ersätter Arias Navarro som regeringschef.
 28 juli PCE samlar sin centralkommitté underjordiskt i Rom.
 Augusti Suarez sammanträffar med oppositionsledarna.
 Arbetarkommissionerna håller sin kongress underjordiskt i Barcelona.
 7 sept Demokratisk Samordning samlas öppet för första gången i Madrid.
 12 sept Suarez presenterar ett förslag till regeringsreform.
 19 okt PSOE:s kongress förbjuds.
 12 nov Arbetarrörelsens kampdag. De största strejkerna sedan inbördeskriget.
 16 nov Cortes ("parlamentet") diskuterar Suarez reformförslag.

Källor: *Tribune socialiste* nr 716, *Dagens Nyheter*

De politiska partierna i Spanien

Denna översikt över de politiska partierna i Spanien har tidigare publicerats som en artikelserie i den spanska tidskriften "Triunfo". Materialet har kortats ner avsevärt, översatts och bearbetats av Kommentars redaktion. Det har också kompletterats och aktualiserats med hjälp av andra källor.

Den princip som valts här för att presentera de olika politiska partierna, sammanslutningarna och organisationerna i Spanien är att dela in dem i fyra grupper från höger till vänster.

- "Rörelsen" — El movimiento nacional — är de krafter som deltog i upproret mot republiken och krossade denna under Francos ledning. Det är ingen enhetlig kraft.

Falangismen, dvs den fascistiska rörelsen, är bara en del av den. Där finns också traditionella monarkistiska och kyrkliga konservativa grupper.

- *Mitten* — som består av de högerpartier som har avlägsnat sig från ”rörelsen”, liberaler, kristdemokrater och socialdemokrater.
- *Socialisterna* — det är de partier som har markerat ett avståndstagande till de socialdemokratiska mittpartierna. Det största, PSOE, var den ledande kraften på republikens sida under inbördeskriget.
- *Kommunisterna* — här dominerar PCE, det traditionella kommunistpartiet. Men det finns flera andra partier som har stöd hos arbetarklassen. Det är dels sådana som har splittrats ur PCE, dels sådana som har sitt ursprung i bl a den baskiska frihetsrörelsen.

Regeringen och högern är splittrade. Den ”moderate” premiärministern Suárez har nu i november lagt fram ett reformförslag för Cortes, ”parlamentet”. Det kommer troligen att leda till att Spanien får ett parlamentariskt system med allmänna val till två kamrar. Den extrema högern vill inte ha några reformer alls, men den är i minoritet i Cortes. Bland majoriteten är dock meningarna delade om hur långtgående reformerna ska tillåtas bli.

Den politiska oppositionen är däremot sedan våren 1976 enad i Demokratisk samordning – Coordinación Democrática. Här ingår nästan alla demokratiska krafter, från kristdemokrater och liberaler över socialdemokrater och socialister till kommunister och vänstergrupper.

Utvecklingen i Spanien är snabb. Enhetssträvandena inom de olika politiska grupperingarna är starka. En hel del har hänt sedan detta material publicerades i somras. Kommentarsredaktionen har försökt komplettera materialet med hjälp av andra källor. Det är möjligt att alla uppgifter inte är helt aktuella, men materialet ger en värdefull överblick och en bakgrund till utvecklingen. Kommentar räknar med att återkomma med material om Spanien.

Förutom *Triunfo* har vi i huvudsak använt oss av följande källor: Lindblom; *Spanien*, Kristianstad 1975, Rathfelder: *Spanien — Arbejderkommissionerne*, Oslo 1976, *Arbetarkamp*, *Dagens Nyheter*, *Kontrast* nr 8/75, *Ny Dag*, *Socialistisk debatt* nr 1-2/76, *Spanienfront* nr 2/76, *Spaniensolidaritet* nr 1/75 och *Tribune Socialiste* nr 716, okt-nov 76.

”Rörelsen”

”Rörelsen” är den samling fascistiska och reaktionära grupper som krossade republiken i inbördeskriget 1936 – 39. Inför det nya läget i Spanien står den splittrad. En högerextremistisk del vägrar godkänna några som helst förändringar av det politiska systemet. En mer moderat del försöker anpassa sig till ett blivande parlamentariskt system.

Den ”nationella rörelsen” kan delas in i tre grupper efter hur dess olika delar ställt sig inför det nya läge som inträffat i Spanien.

- En första grupp som vägrar anpassning och förnekar alla förändringar i riktning mot en demokratisk reform.
- En andra grupp som accepterar den första anpassning som lagen om politiska sammanslutningar från 1975 innebär.
- En tredje grupp som sökt sig till olika juridiska övergångsformer, t ex som aktiebolag eller studieförening, i väntan på att senare kunna bli legala partier.

De som tillhör "rörelsen" och är emot alla reformer

För att göra begriplig för läsaren den uppvisning av "pluralism" inom vad som tills nyligen var en enda organisation ska vi se på de tre element som bildar grunden i den: falangismen, traditionalismen och den militanta kristianismen.

Vi har först en typ av organisationer som vill försvara "den 18 juli" i sin helhet. Detta datum är inbördeskrigets första dag och symboliserar den "nationella upprorsandan" mot republiken.

Nya kraften

1974 definierade Nya Kraften (Fuerza Nueva) sin politiska position i en ledare i tidningen med samma namn. Den var riktad till president Aria: "...i rörelsen är idéerna, strukturen, disciplinen och ledaren oskiljbara och vi förmår inte förstå att politiska föreningar är möjliga...". Nya Kraften godtar Juan Carlos monarki, "Om monarkin definierad som den 18 juli stöder de nationella krafterna fortsätter vi på en väg av välstånd och storhet", har Blas Piñar, ledare för Nya Kraften sagt, samt: "Om man av mindrevärdeskänsla söker stöd i rörelser av särskilt slag, då kommer panoramat att bli hårt, tragiskt och möjligen blodigt."

Confederación Nacional de Combatientes

Detta är ingen egentlig politisk organisation, utan en organiserad grupp som har som ståndpunkt att försvara "18 juli" och den militära segern 1939 utan förändringar. Den består av en rad organisationer av militärer och krigsveteraner. Namnet betyder ungefär kämparnas nationella förbund. Dess ordförande sade i december 1975: "jag motsätter mig inte utvecklingen om den innebär en absolut respekt för systemets ursprung..." "Jag opponerar mig kategoriskt mot förändringen om den innebär att regimen upphävs..."

Falangisterna

En andra grupp inom "rörelsen" som förkastar reformen karakteriseras av den falangistiska komponenten. Falangismen representerar den fascistiska ideologin inom "rörelsen". Det är många rörelser som företräder falangismen. Den dominerande aktiviteten bland dessa är i dag att skapa ett politiskt parti, Spanska Falangen av JONS. JONS betyder Förbunden för Nationalsyndikalistisk Offensiv. Det finns tre dominerande tendenser inom falangismen: "historikerna", som till sin största del har valt att skapa en politisk sammanslutning enligt lagen av år 1975 (Spanska Nationella Fronten), "hedillisterna", en grupp som valde att inte integrera sig och följer sin chef Hedilla samt en grupp kring de s k "teoretiska cirklarna".

De två senaste tendenserna gjorde sig påmind i maj med anledning av den kongress då partiet grundades. Medan "hedillisterna" höll datumet för kongressen i slutet på maj och sparkade ut de oliktankande, sköt de senare upp kongressen till juni och ogiltigförklarade majkongressen.

Spanska Falangen av JONS, majkongressen

Närvarande var bl a "hedillisterna" och "Förenade Fackliga Fronten", en nybildad organisation av gamla falangist-grupper. Vid kongressens avslutning förklarade dess talesmän att de hade tillbakavisat den politiska reform som regeringen förutskickat.

Spanska Falangen av JONS, junikongressen

Till denna kongress sammankallades bl a de "teoretiska cirklarna" och de som hade hoppat av från "Förenade Fackliga Fronten". De antas ha en mer "moderat" karaktär.

JONS reconstruidas

Avsplittrade grupper från den falangistiska rörelsen har tillkännagivit sin närvaro med en kommuniké, där de slår fast att de inte har något att göra med den nuvarande falangen och förklarar att de inte går i någon pakt med något parti. Deras namn antyder att de vill åter-

uppbygga JONS. De rekommenderar ”revolutionär facklig verksamhet” med vertikal organisation och förkastar tanken om klasskamp och klassers existens.

Traditionalisterna

Även inom traditionalismen, som kämpar för monarkin och har en ”allmänt reaktionär” ideologi, måste man ta hänsyn till åtminstone tre tendenser: en första som stöder sig på lagen om politiska sammanslutningar (UNE), en andra som består av carlistpartiet och beslutsamt har satt sig i opposition och är för en demokratisk brytning samt en tredje ”integrationistisk” strömning som följer Sixto de Borbón Parma. Det är den sista traditionalistiska strömningen som kan föras till detta fack, ”rörelsen”. De upprätthåller de traditionalistiska idéernas renhet, som kan sammanfattas i valspråket ”GUD, FOSTERLAND OCH KONUNG”, och har markerat sitt avstånd till andra traditionalistiska grupper som t ex carlisterna. De är extremt katolska, monarkistiska och kontrarevolutionära.

Den militanta kristianismen: Kung Kristi Krigare

Den mest karakteristiska bland dessa grupper är Kung Kristi Krigare (Guerrilleros de Cristo Rey). Det är en terrororganisation som angriper möten i bl a kyrkor med tendenser som de inte gillar. I maj 1975 deklarerade en talesman för gruppen: ”Kung Kristi Krigare är en grupp patrioter (...) som försvarar den heliga kyrkan och Spanien mot organisationer som ‘comunidades de base’, ‘rättvisa och fred’, ‘kristna för socialismen’ etc som i sanning är organisationer för marxistisk agitation. Vi är dem som vill fortsätta att känna oss som katoliker, apostoliker och romaner, på samma gång spanjorer trogna den 18 juli och oförsonliga fiender till marxism och liberal kapitalism.”

Som den extrema högerens pakt avtecknar sig det s k ”Samordnade Förbundet för Nationell Bekräftelse”. Där ingår Nya Kraften, Kämparnas Nationella Förbund, Kung Kristi Krigare och en rad andra organisationer. De syftar till att bli ett politiskt parti som ska framträda som demokratiskt och liberalt för att sedan, när valet är vunnet, fortsätta att bygga upp staten i den noggrannaste trohet till Francos tänkande.

De tillåtna sammanslutningarna

Förordningen om politiska sammanslutningar trädde i kraft den 12 januari 1975. Det finns för närvarande 22 sammanslutningar som återoppar denna förordning och en del av dem har blivit godkända av regimen, t ex Spanska Folkets Union, Spanska Sociala Reformen, Spanska Proveristiska Sammanslutningen, Spanska Nationella Unionen, ANEPA och Spanska Nationella Fronten. Eftersom det är omöjligt att lägga fram en detaljerad studie över alla, låt oss bara titta på de som har blivit godkända.

Spanska Folkets Union, UDPE

Den här sammanslutningen, Union del Pueblo Español, börjar ett dokument som skall tjäna som förberedelse till deras första kongress med en inledning där man visar sin fasta vilja att försvara Francos testamente. Man vill upprätthålla den ”fackliga enheten” inom syndikaten, tillbakavisa marxismen och inlemma Spanien i EEC.

Spanska Proveristiska Sammanslutningen, APE

Asociación Proverista Española definierar sig som demokratisk och hävdar att bara en demokratisk och monarkistisk stat kan accepteras, eftersom alla medborgare känner sig representerade i den – genom monarkin – vilken politisk färg än regeringen råkar ha. Proveristerna vill avskaffa alla hinder mot att Spanien inlemmas i världshandeln. De är för allmän rösträtt. Familjen betraktas som den fundamentala cellen i samhället.

Spanska Nationella Fronten, FNE

Den första samlingen av Frente Nacional Español ägde rum de första dagarna i maj 1976. Enligt sitt program ska man kämpa för att vitalisera och stimulera utvecklingen av de ”fundamentala lagarna” och försvara Spaniens enhet mot all separatism, tillbakavisa och övervinna både den liberala kapitalismen och kommunismen. De anser sig hålla en position som är varken vänster eller höger utan förespråkar politisk samlevnad och samarbete med andra föreningar och grupper. Familjen ska försvaras som bascell för det kristna samhället och man vill inge respekt för auktoritetsprincipen. Man är emot ett system med politiska partier men säger att man ska respektera deras laglighet.

Spanska Sociala Reformen, RSE

Ledaren för Reforma Social Española, Manuel Cantarero, har deklarerat: ”Vi vill integrera oss i ett stort socialdemokratiskt parti. Vi ska kämpa för revolution när det gäller målen, men reformer när det gäller medlen.” Detta har vållat brytningar inom RSE.

Spanska Nationella Unionen, UNE

Unión Nacional Española har deklarerat att vad de kallar den ”organiska demokratin”, dvs frankismen, har gett Spanien den mest vidsträckta freden, den mest långtgående sociala rättvisan och den mest iögonfallande ekonomiska utvecklingen i landets historia och har visat större modernitet och effektivitet än den ”o-organiska demokratin”, som republiken kallas av denna organisation.

UNE opponerar sig mot varje form av demokratisk brytning och mot en eventuell legalisering av kommunistpartiet. De anser att det inte finns någon anledning till amnesti och att spanska folket inte vill ha några partier. Den tror på ”rörelsens” fundamentala principer och vill stärka monarkin.

ANEPA

ANEPA – Nationella föreningen för studier av aktuella problem – definierar sig som demokratisk och liberal. Den anser att det utan att ändra konstitutionen är nödvändigt att bredda Cortes. Man är för ett erkännande av det privata ägandets betydelse i produktionen och vill begränsa statliga ingrepp.

Spanska Demokratiska Unionen, UDE

Vid UDEs – Unión Democrática Español – första interregionala samling höll ledaren Silva Munes ett tal, där han framhöll att gruppens position är klar: ”Vi tror inte att brytning med eller utan avtal kommer att vara genomförbar, och heller inte att den är lämplig.”

UDE vill ha en marknadsekonomi med statliga regleringar och ett representativt och pluralistiskt system inom en demokratisk ordning. Spanien ska integreras i de europeiska gemenskaperna. Juan Carlos som monarkistisk institution ska försvaras.

UDE och UDC (se under rubriken ”mitten”) har bildat en kristdemokratisk federation, som är öppen för alla som inte samarbetar med kommunisterna, dvs inte är med i Demokratisk Samordning. Den har inte erkänts av de internationella kristdemokratiska organen.

Nationella Fronten

ANEPA, UNE, FNE och UDPE har bildat en valfront – El Frente Nacional. Enligt en kommuniké är det ”...alla de undertecknade organisationernas gemensamma avsikt att utan brytningar eller risker förmå bygga ett framtida hopp för det spanska pluralistiska och av deltagande kännetecknade samhället på den monarkistiska institutionens grund, som förmår sporra och ena kring kung Juan Carlos, utan klasskillnader, för de gamla och unga spanska

generationerna i en organisation med social och kulturell rättvisa, i ett oberoende Spanien byggt på människans frihet och värdighet...”

De som avvaktar

Framför allt 1975 framträdde en serie grupper som tog sin tillflykt till olika legala former enligt förordningen om politiska sammanslutningar. En del bildades som studieföreningar eller diskussionsklubbar, andra som regelbundna möten eller middagar. De är diskussionsgrupper snarare än grupper för politisk handling, men de syftar till att bilda politiska partier i ett läge där sådana blir tillåtna. De kan ses som avhoppade falangistgrupper.

Taktikerna*

Denna grupp uppstod vintern 1972-73. Ideologiskt säger sig gruppen vara ”...impregnerad med demokrati, frihet, social känsla på kristen grund”. Man förklarar sig vara för en framtid för Spanien på en pluralistisk, demokratisk grund, utan brytningar eller våld, med det slutliga målet att anpassa landet till det västeuropeiska politiska systemet.

Demokratisk Förändring

En ”middagsätargrupp” som vill bilda vad de kallar en center-vänstergrupp som ska ge ett exempel på en socialdemokratisk politik. De vill ”...skapa ett panorama för de politiska krafterna i mitten”.

Libra, Evasa, Godsa, Fedisa

Libra är en studieförening som vill hitta lösningar för de s k ”medelklassarna” och stimulera dem att delta i det politiska livet. Evasa vill från liberala utgångspunkter studera ”...de mest intressanta och polemiska frågorna...”. Godsa, som skapats av Manuel Fraga, har utarbetat studier av reformer mot demokrati och förutsättningar ”för en möjlig nationell pakt”. Fedisa har som mål ”... att utarbeta en ordnad och realistisk plan för nödvändiga reformer för en effektiv demokratisering av det spanska samhällslivet.”

Katalonienklubben

Klubben vill samla representanter för en liberal höger. Efter Francos död koncentrerar den sig på ”att ge kraft åt en koalitionsregering utan brytning, en demokrati av västeuropeisk typ och ett beslutsamt stöd åt monarkin”. I januari 1976 startades kontakter mellan denna klubb och några andra om att bilda en ”högerpakt” och konstituera sig som politiskt parti.

Medborgarnas sak

Detta är ett aktiebolag som vill vara ett frö till ett parti som ska kalla sig ”socialdemokratiska aktionen” (ASD). Det försvarar allmän rösträtt och anser att regeringens plan för reformer inte är demokratisk, och lovordar en ”pakt mellan kungen och folket”.

Mitten

Till ”mitten” hör organisationer av fyra slag: Sådana som har sitt ursprung i de studieföreningar som bildats inom ”rörelsen”, men som i den nya situationen avlägsnat sig från den, liberaler, kristdemokrater och socialdemokrater. De socialdemokratiska organisationer som förts hit har markerat en avgränsning mot de socialistiska partierna. Det är dock de senare som stöds av de internationella socialdemokratiska organisationerna.

En del av de partier som vi här har fört till ”mitten” är för en demokratisk brytning, andra vill ha kontinuerliga reformer. Alla har ”västlig demokrati” som mål och anser sig stöda sig

* Här har artikelförfattaren på Kommentar gjort en tabbe. Det spanska ordet är *tácitos* vilket inte betyder ”taktiker”, utan står för ”tysta överenskommelser” alternativt ”en efterföljare till Tacitus” (en romersk ämbetsman och historiker), dvs ordet har dubbelbetydelse,.

på hela folket. De vill vara partier över klassgränserna. Mycket tyder på att krafter från "rörelsen" söker sig en ny politisk framtid inom partierna i denna grupp.

Den "reformistiska mitten"

Demokratisk Reform

Det här partiet har sitt ursprung i Fedisa och i Fragas idéer. I dess program står: "Vi väljer reformen (...) Vi framhåller att bara en stark rättsstat kan garantera ett fritt samhälle. (...) Vi försäkrar på nytt det fördelaktiga i att förstärka det politiska och administrativa ledarskapet."

Folkpartiet

Bland de grupper som bildar detta parti – Partido Popular – finns Taktikerna, Kristdemokratiska vänstern, medlemmar från Fedisa och Godsa och andra liberala och socialdemokratiska grupperingar. Partiets politiska avsikter är att bygga upp en representativ, pluralistisk demokrati med medborgarinflytande. Det har förbindelser med socialdemokrater och liberaler. De aspirerar på att bli en del av en stor kristdemokratisk sammanslutning.

Liberalerna

Partierna och grupperna under denna rubrik bekänner sig till den liberala spanska och europeiska traditionen. Det finns tendenser inom delar av gruppen för att bilda ett enda liberalt parti. Det allmänna draget är försvaret för de individuella friheterna, och för en fri marknads ekonomi. De anser att staten bör garantera dessa friheter och garantera trygghet vid sjukdom, arbetslöshet, ålderdom och invaliditet. Och det kan den bara göra om den är "äkta demokratisk, byggd på politisk frihet med fria och hemliga val, styrd av den valda majoriteten men med absolut respekt för minoritetens åsikter och frihet", d v s en klassisk parlamentarism.

Liberala Framstegspartiet, PLP

Partiets grundare har verkat för en demokratisk monarki med don Juan de Borbón som kung och arbetar nu med att organisera det framtida stora liberala partiet. Det anser att det är liberalerna, socialisterna och kristdemokraterna som har lyft upp Europa efter andra världskriget och det är dessa krafter som kommer att bära Spanien från diktatur till demokrati och inlemma landet i den europeiska gemenskapen

Oberoende grupperingen

Detta är en grupp som saknar ett fast namn. Dess politik är monarkistisk liberal och de betraktar sig som "europeister" och "den presentabla högern".

Demokratiska Liberala Partiet

Hette tidigare Demokratiska liberala grupperingen (ALD) och bildar tillsammans med några andra liberala partier och grupper Spanska Liberala Unionen sedan april 1976. Partiets grundare sa i mitten på maj: "Socialismen, kommunismen, kristdemokratin är nya ideologier, importerade utifrån. I motsats till dessa har konflikten mellan en totalitär och oflexibel hållning och en hållning som innebär försvar för friheten och garanti för mänskliga rättigheter varit nyckeln till den spanska historien. (...) I dag har liberalerna återuppstått på den politiska arenan."

Folkdemokratiska Partiet, PDP

I slutet på januari 1976 alldeles efter att ha konstituerat sig deklarerade detta parti – Partido Demócrata Popular: "...vi vill sammanföra de mest progressiva sektorerna på liberal grund med de socialdemokratiska sektorerna som inte vill leva samman på samma ideologiska plattform som de marxistiskt orienterade socialistiska sektorerna...". Strax därefter begärde man inträde i Plattformen (se ruta) och senare i Demokratisk Samordning.

Enligt senare information har PDP beslutat dra sig tillbaka från Demokratisk Samordning. I stället tänker partiet försöka närma sig de socialdemokratiska och kristdemokratiska grupperna. Detta har medfört att ungdomsorganisationen lämnat PDP.

Kristdemokraterna

Denna politiska familj förordar, enligt deklARATIONER från den sk kristdemokratiska klubben vid möten med kristdemokraternas världsunion i Rom i maj 1976, allmän rösträtt och att en konstitutionell period påbörjas i Spanien.

De meddelade vid detta tillfälle också att de inte kan inse hur ett demokratiskt deltagande, enligt president Arias plan för reformer, skall kunna förverkligas om rösträtten förbehålls familjeöverhuvuden.

De har godkänt de europeiska kristdemokraternas manifest. De spanska grupper som ingår i den kristdemokratiska klubben är FPD, ID och fyra regionala partier. UDE (se under "rörelsen") och UDC som bildar den Kristdemokratiska Konfederationen erkänns inte av den europeiska eller den världsomfattande kristdemokratiska organisationen. FPD har deklarerat att det inte tänker ansluta sig till denna konfederation, eftersom den inte är öppen för dem som direkt eller indirekt samarbetar med kommunisterna. ID är med i Demokratisk Samordning. FPD hade inte anslutit sig i slutet på maj 1975. Å andra sidan har meddelats att FPD och ID ska hålla en enhetskongress.

Demokratiska Folkliga Federationen, FPD

Federación Popular Democrática, grundad av José Maria Gil-Robles, har deklarerat i början på maj att Demokratisk Samordning är "...ett instrument för att förena krafter som har som mål att (...) återupprätta demokratin, inte att skapa en ny form av totalitärt styre.". Trots det har FDP ännu ej gått med. Det har av andra kristdemokrater antagits att det skulle bero på att Gil-Robles på senare tid stärkt sin kontroll över partiet.

FPD har som mål att skapa en demokratisk regering som ett verktyg för en djupgående fredlig social förändring. Den ska genomföras av fria medborgare och inriktas så att ingen klass eller grupp dominerar över andra, enligt FPD.

Demokratiska vänstern, ID

Detta parti – Izquierda Democrática – hade två utbrytningar i våras. Den första fick IDC som resultat. IDC – ID Cristiana, Kristdemokratiska vänstern – bildades därför att de inte ville tillhöra någon organisation där det finns kommunister, d v s Demokratisk Samordning. De har medverkat i bildandet av Partido Popular, Folkpartiet.

Den andra utbrytningen skedde inför det föreslagna enandet med FPD, Gil-Robles parti.

Kataloniens Demokratiska Union, UDC

Deltar aktivt i de katalanska samarbetsorganisationerna, är anhängare till den demokratiska brytningen och vill bilda en provisorisk regering i Katalonien.

Kataloniens Kristligt-Sociala Demokrati, DSCC

Denna grupp, Democracia Social Cristiana de Catalunya, är inte med i någon av de katalanska enhetsgrupperna, inte heller i några nationella organisationer. Den verkar för att skapa ett stort kristdemokratiskt parti.

Baskiska Nationalistpartiet, PNV

Detta parti försvarar brytningen och upprättandet av en konstitutionell demokrati. Det har anklagats för inaktivitet och borgerlighet av de andra mer radikala partierna i Baskien. Partiet är en del av den baskiska rörelsen, som kämpar för självständighet åt Baskien.

Socialdemokraterna

Det är svårt att avgränsa det politiska område som de partier som hör hit rör sig inom. En stor mängd utbrytningar och grupper har bildats efter huvudpersonen Dionisio Ridruejos död. Först gick USDE – Ridruejos parti – ut ur en grupp som stod nära Garcia Lopez och som bildade PSD, ur vilken senare Lopez bildade PSDE. Andra grupper finns också.

Enhetstendenserna består bl a av samtal mellan representanter för de olika grupperna. Som en följd av dessa samtal har USDE deklarerat att det finns klara teoretiska skillnader mellan dem och PSD, medan de senare framhåller att de anser att USDE vill att PSD skall upphöra och uppgå i USDE. I slutet på maj utmynnade diskussionerna i en överenskommelse som innebär att de ska integrera sig i ett nytt parti med namnet Förenade Socialdemokratiska Partiet (PSDU). I avtalet deltog PSD, USDE, ISDE (Socialdemokratiska Vänstern) och grupper som splittrats ur PSDE. PSDE självt har som enda parti inte deltagit i samtalen eller avtalet. De blev inte inbjudna till förhandlingarna.

PSD och USDE tillhörde redan Demokratisk Samordning och det förefaller som om det förenade partiet har beslutat stanna där. Det existerar också frekventa kontakter mellan personer i det förenade partiet och representanter för socialistiska grupper, bl a PSOE.

Spanska Socialdemokratiska Unionen, USDE

Detta partis skillnader gentemot grupper med socialistisk tendens uttalas i följande deklara-tion: ”Utan att avvisa det marxistiska tänkandet, grundar sig vår ideologi på odogmatiska premisser (...) vi är mer uttryckligt reformister, (...) medan PSOE fortsätter att vara trogna sin arbetartradition vill vi ge inträde även åt andra sektorer.”

Spanska Demokratiska Socialistpartiet, PSDE

Har inte gått in i Demokratisk Samordning därför att partiet vill ha en ”...social pakt, en laglig brytning och en demokratisk förändring”. Enligt dess åsikt finns det fyra politiska alternativ i dagens Spanien: den extrema högern, den höger som har krafter inom och utom regeringen och består av kristdemokrater, centrister, frankister i allmänhet etc, den folkliga revolutionära fronten som representeras av Demokratisk Samordning och slutligen PSDEs alternativ: den ”tredje vägen”. PSDE vill ha en demokratisk förändring utan att man slår sönder statsstrukturen och landets ekonomiska liv. Partiet anser att endast en general kan leda staten under övergångsperioden.

Uppgifter finns om sporadiska samtal mellan PSDE, PSP och PSOE (se nedan under ”socialisterna”).

Kataloniens Socialistiska och Demokratiska Gruppering, RSDC

Denna grupp vållade i slutet av maj uppståndelse när den ensidigt bildade ett Kataloniens Socialistiska Parti, samtidigt som de katalanska socialistiska grupperna hade för avsikt att bilda ett gemensamt parti. Reaktionen bland dessa blev hård.

Kataloniens Demokratiska Samverkan, CDC

Convergencia Democrática de Catalunya hade till en början kristdemokratisk tendens, senare socialdemokratisk. De förespråkar ”den katalanska vägen till socialismen” och anser att ingen särskild klass kan göra anspråk på denna, utan den är allas arvedel. De hänvisar ofta till den ”svenska modellen” och är anhängare till en integration av Spanien i Europa.

Socialisterna

Det finns idag i huvudsak tre socialistiska partier i Spanien: PSOE, PSP och FPS. PSOE är det stora traditionella socialistpartiet som dominerade vänstersidan i inbördeskriget. Under

de senaste åren har den gamla exilledningen ersatts av nya krafter inom landet. PSOE stöds av Socialistiska Internationalen, där bl a det svenska socialdemokratiska partiet är med.

PSP är ett vänstersocialistiskt parti med många framstående intellektuella medlemmar. Det har dock ganska liten förankring i arbetarklassen, men deltar i arbetarkommissionerna.

FPS är en nybildad federation av skilda regionala socialistiska partier. En del av dessa, bl a i Katalonien och Baskien, har mycket stor betydelse.

På PSOE:s kongress i Frankrike 1970 diskuterades frågan om en överenskommelse mellan alla demokratiska oppositionskrafter i Spanien. Majoriteten av exekutivkommittén, som var i exil, ansåg att en sådan inte skulle omfatta kommunistpartiet (PCE), medan den del av exekutivkommittén som befann sig, inne i Spanien ansåg att man inte borde utesluta andra än sådana med fascistisk tendens.

1971 diskuterades frågan i nationalkommittén, som uttalade sig för att PCE skulle inkluderas. Man beslöt också ha en partikongress 1972. Dåvarande generalsekreteraren Rodolfo Llopis ville skjuta upp kongressen. Liksom de övriga i exil blev han anklagad för antikommunism. Grunden till denna inställning är den förföljelse som socialisterna och andra revolutionära partier anser sig ha fått utstå från kommunisterna under inbördeskriget.

Så kom augusti 1972 och kongressen hölls. Llopis förklarade kongressen ogiltig. PSOE uteslöts ur Socialistiska Internationalen (den socialdemokratiska internationella organisationen där bl a SAP är med) tills läget hade klarnat. I december samma år höll Llopis en egen kongress där nästan bara medlemmar i exil deltog. De utgör det "historiska" PSOE.

Om vi lämnar åt sidan problemet med två partier, eller fraktioner, det "historiska" och det "förnyade", har PSOE traditionellt framhållit att socialisternas enhet ska byggas inom PSOE och med PSOE som utgångspunkt.

Om man bortser från de katalanska socialistiska krafterna finner man följande förutsättningar för ett enande. Redan i april 1976 föreföll de två grupperna inom PSOE villiga till återförening vid en kongress i oktober. Under tiden har det också varit kontakter mellan PSOE och PSP. Det har också talats om samtal med PSDE (se ovan under "socialdemokraterna"). Detta skulle om kontakterna bär frukt leda till att det Spanska Socialistiska Partiet bildas. Namnfrågan är dock ett problem.

Ett av de svåraste problemen inför enandet är frågan om nationaliteterna. PSOE föreslår först en gemensam kongress av alla socialister och därefter kongresser speciellt för varje nationalitet. PSP förordar en förbindelsekommitté och en gemensam valplattform. FPS förklarar sig däremot vara anhängare till autonomi och ett federalt "överparti".

Den katalanska socialismen

De katalanska politiska krafterna har begärt av PSOE att det avhåller sig från att agera i Katalonien. Traditionellt har PSOE liten bas i Katalonien. Reventós, ledare för Socialistisk Samverkan, har sagt: "...fastän PSOE:s sekreterare har medgett möjligheten av ett stort socialistparti för Katalonien, självständigt och federerat till PSOE (...) föreslår (vi) FPS modell, ett federalt parti i de historiska regionerna, i sin tur federerade till nationaliteternas socialistiska partier."

RSDC:s namnbyte till Kataloniens Socialistiska Parti (se ovan under "socialdemokraterna") har satt de katalanska socialistiska partierna i verksamhet, och det verkar som om ögonblicket närmar sig för ett stort socialistiskt möte för att bilda ett stort socialistiskt parti kring Socialistisk Samverkan. Det förefaller som om aktiviteten hos dem som anser sig som äkta socialister och inte socialdemokrater blir alltmer betydelsefull. I ett "upprop till folket" för att bilda ett "stort och äkta socialistiskt katalanskt parti" sade man: "Vi anser det nödvändigt att

garantera den äkta friheten genom att bidra till att skapa ett Katalonien där utsugnings-systemet är avskaffat och individens friheter garanterade. Ett Katalonien som tillhör alla medborgare, där utsugningen av klasser kommer att vara avskaffad liksom varje form av förtryck och diskriminering. För att uppnå detta anser vi det nödvändigt att skapa ett stort katalanskt socialistparti som förmår ena intresserade män och kvinnor”.

Carlistpartiet, PC

Partido Carlista har en federal intern organisation. De olika nationaliteternas carlistiska partier har autonomi för sin organisation och sina aktiviteter. Prins Carlos Hugo, carlistpartiets ledare, föreslår ”en socialism av frihet, byggd på självförvaltning”.

Spanska Socialistiska Arbetarpartiet, PSOE ”historiska”

Denna fraktion av PSOE – Partido Socialista Obrero Español – är som sagt motståndare till en allians med kommunisterna och en motståndare till väpnad konfrontation. De anser att situationen i Spanien börjar öppna sig och att val är det enda sättet för folket att utöva demokrati.

Generalsekreteraren har sagt att ”...vi pratar inte om en brytning, vi tror att man måste begagna alla möjligheter att utöka vårt parti och uppnå de demokratiska reformerna i Spanien”. Han sa vidare att det finns stora möjligheter för ett enande med det andra PSOE, men att det var ett olösligt problem att detta var med i Demokratisk Samordning.

Partiet har haft privata samtal med medlemmar i regeringen och också med ledarna för PSDE och RSE (Sociala Reformen).

”det förnyade”

Partiets aktivitet har varit mycket intensiv på den senaste tiden, framför allt från sekreteraren Felipe Gonzáles sida. Exekutivkommittén har gjort klart att den demokratiska brytningen är PSOE:s första mål. Den innebär att en konstituerande period påbörjas och att de demokratiska friheterna återupprättas utan undantag.

Partiet har bl a deklarerat att:

- Brytningen är en förnuftig och fredlig metod att leda landet från en struktur med diktatorisk makt till en demokratisk samlevnadsregim. Den består av två huvudsteg: grundläggande rättigheter för alla och start av en konstitutionell process.
- En våldsam brytning är omöjlig, men en brytning är oundviklig. Alltså måste man gå till förhandlingar med de kapitalistiska högerkrafter som tror på att en demokrati är nödvändig. Brytningen är den enda fredliga vägen till demokratin och demokratin är nödvändig.
- Fast regeringen försöker skapa splittring i oppositionen kommer PSOE inte att ge med sig för den, kommer inte att offra sin närvaro i Demokratisk Samordning och inte heller kommunistpartiets närvaro i denna plattform.

PSOE strävar efter arbetarklassens erövrande av den ekonomiska och politiska makten och en radikal omvandling av det kapitalistiska samhället till ett socialistiskt.

Socialistiska Folkpartiet, PSP

Vid kongressen för Partido Socialista Popular den 5 juni sade ordföranden Tierno Galván: ”PSP är ett revolutionärt parti när det gäller den revolutionära kampen mot kapitalismen”.

Han förklarade att han inte var antikommunist utan framhöll att kommunistpartiet har förklarat sig som formellt och öppet demokratiskt. PSP har deklarerat att de är beredda att regera och att det är lämpligt att skapa en församling för regionerna och nationaliteterna, men utan att acceptera att något lokalt eller regionalt krav ställer sig i vägen för socialismen.

Partiets sekreterare har sagt att de strukturella förändringarna varken gör reformismen eller kontinuismen möjlig. Man måste inleda en ny etapp som lägger suveräniteten i folkets händer.

PSP ser sig som ett arbetarparti som kämpar för att makten i staten ska vara i de socialistiska idéernas tjänst enligt följande princip: ”Från de demokratiska strukturerna kan i överensstämmelse med folkets samtycke den borgerliga statens demokrati förvandlas till den verkliga demokratin i ett samhälle utan klasser”.

Socialistiska Partiers Federation, FPS

Federación de Partidos Socialistas består av en rad regionala socialistiska partier och organisationer. Den tog i april beslut att gå in i Demokratisk Samordning.

FPS är för en självförvaltande socialistisk linje grundad på aktionsenhet, som måste omfatta alla folkliga och demokratiska krafter och organisationer. FPS tillkomst gör att de socialistiska partiernas antal reduceras till i grunden tre: PSOE, PSP och FPS.

Socialistisk Återuppbyggnad, RS

Reconstrucción Socialista stöder självförvaltning, erkänner den mångnationella verkligheten och regionernas existens. De har verkat för FPSs bildande.

Kataloniens Socialistiska Samverkan, CSC

För Convergencia Socialista de Catalunya är bildandet av det framtida katalanska stora socialistiska partiet inte ett resultat av utvecklingen i någon särskild grupp, utan en enhetsprocess mot ett massparti i vilket alla katalanska socialistiska organisationer bör ha plats.

Kommunisterna

PCE — det spanska kommunistpartiet — är Spaniens starkast organiserade politiska kraft.

Det är på kommunistpartiets initiativ, och i enlighet med dess strategi, som Demokratisk Samordning bildats — den enhetsorganisation som nu omfattar nästan hela den politiska oppositionen. PCE är fast förankrat i arbetarklassen och den viktigaste kraften i arbetarkommisionerna.

Utöver PCE har PTE, ORT och MC förankring i arbetarklassen. De är med i Demokratisk Samordning och är aktiva i arbetarkommisionerna. De är en kraft, som kommer att få betydelse för utvecklingen i Spanien.

I dagens Spanien är kommunisterna en självklar politisk kraft, fast etablerad i arbetarklassen, på universiteten, i vissa jordbrukszoner och i vissa intellektuella skikt. Det är inte frågan om en monolitisk politisk kraft, utan kommunisterna är uppdelade och har en stark intern kritik. Trots att det är mer som förenar dem än som skiljer dem har de ännu inte funnit effektiva former för samlevnad och intern dialog.

I dag är det svårt att förfäktas – som många antikommunister försöker – att de olika kommunistiska partierna ”lyder” sina större bröder som är vid makten i olika länder, som att PCE t ex skulle lyda Moskva, eller att ml-partierna följer tecknen från Peking utan att blinka.

En annan fråga där det finns förutfattade meningar och fraser är förhållandet till ”totalitarismen”, där då vänsterns och högerens ”totalitarism” kastas i samma säck, som om de var samma sak och att begreppet ”demokrati” bara kunde reserveras för grupperna från mitten till socialisterna.

De kommunistiska organisationerna – åtminstone en del av dem – eftersträvar den formella demokratin och lägger ner hela sin entusiasm och aktivitet på denna strävan, det är ett faktum som inte går att förneka, liksom att den extrema högern gör allt den kan för att denna demokrati inte ska bli till. En stor del av den kritik som förekommer bland kommunisterna är

faktiskt följd av att några av partierna försvarar och eftersträvar den formella demokratin, och skjuter upp den direkta demokratin till ett bättre tillfälle.

Spaniens Kommunistiska Parti, PCE

Partido Comunista de España är antagligen, tillsammans med Galiciens och Baskiens kommunistiska partier och Kataloniens förenade socialistiska parti (PSUC) arbetarklassens vidast organiserade kraft. De regionala partiernas existens beror historiskt på erkännandet av den katalanska, baskiska och galiciska saken. De tre partierna är organisatoriskt oberoende men deltar fullständigt i utformningen av PCEs politik och i dess styrelse.

PCE anser att den första uppgiften att lösa är att erövra de politiska friheterna. Det når man genom att ”trappa upp aktioner för frihet för fångarna, för amnesti, för arbetarnas övertagande av syndikaten för att bygga dem till äkta fackföreningar, till verktyg för klasskampen och för förhandlingar med företagsägarna...”. Och detta ska ske i en ”dialektisk process som de medborgerliga massrörelserna av kvinnor, tjänstemän, studenter etc deltar aktivt i tillsammans med arbetarklassen, den demokratiska rörelsens verkliga motor”.

Politiken bygger på att en politisk pakt skapas mellan ”de olika slags krafter som har intresse av att göra slut på diktaturen”. Uttrycket för denna pakt har blivit Demokratisk Samordning – Coordinación Democrática – (CD).

När friheterna erövrats föreslår PCE ”en omedelbar fas med utveckling framåt mot socialismen i förening med de socialistiska partierna, kristna krafter och grupper med rötter hos folket (...) en socialism i frihet och pluralism som inte kommer att minska utan bevara och utveckla alla friheter på det personliga, politiska, fackliga och kulturella planen...”. Det innebär allmänna val, ”...existensen av en laglig opposition, ombyte vid makten, förstärkning av den direkta demokratin” och en gradvis fortsättning ”till avskaffandet av det privata ägandet av produktionsmedlen”.

I mars 1976 lade man fram en strategi i fyra steg för att lösa den första uppgiften:

- Snabbt skapa en pakt mellan krafterna från Demokratiska Juntan (se ruta) och Plattformen för demokratisk samverkan (se ruta, detta skedde strax efteråt med Demokratisk Samordning som resultat) och med de olika regionala och nationella enhetsorganen och andra demokratiska krafter Oppositionen kan bara nå en överenskommelse om en demokratisk brytning om den handlar enigt.
- Kring denna pakt stimulera till anslutning och stöd från de bredaste folkliga grupper.
- Öppna förhandlingar med de element som förklarar sig vara reformvänliga, med representanter för kyrkan och krigsmakten om ett avtal om en provisorisk regering under en konstitutionsprocess.
- Medan dessa förhandlingar pågår kräva att de demokratiska fri- och rättigheterna respekteras och att de politiska och sociala fångarna får amnesti.

Från ett opinionsmöte för Kataloniens Församling den 29 juli 1976. På banderollen står det: ”Leve Kataloniens församling”.

Kommunistiska Rörelsen, MC

Movimiento Communistas rötter är en utbrytning ur ETA 1966 av en ”arbetartendens”. Efter en lång enhetsprocess kallar man sig från 1972 MCE, nu bara MC efter ytterligare enanden.

MC betraktar sig som ett marxist-leninistiskt parti och anser liksom PCE att den spanska samhällsbildningen är en form av statsmonopolistisk kapitalism. Revolutionen bör ha socialistiska mål och garantera en total demokrati för folket.

Den omedelbara uppgiften är att erövra de demokratiska friheterna genom en djup och total brytning med fascismen. Bara om folket har huvudrollen kan man från början omöjliggöra att borgarklassens makt upprättas i den framtida demokratiska staten.

MC var med i plattformen och är nu med i Demokratisk Samordning. De är också med i Katalanska Församlingen och andra regionala organisationer. Det finns en ml-fraktion som är med i FRAP (se ruta).

Arbetarnas Revolutionära Organisation, ORT

Ursprunget är en facklig grupp, AST, med maoistiska tendenser. ORT betraktar sig som marxist-leninister. ORT var med i Plattformen och är med i Demokratisk Samordning sedan juli 1976. Organisationen är aktiv i Arbetarkommissionerna. Samtal med PTE om enande har förekommit.

Arbetets Parti, PTE

Partido del Trabajo de España har sitt ursprung i en rörelse som hette PCI och som i sin tur var en utbrytning ur PSUC (PCEs katalanska gren) 1967 och fick trotskistiska tendenser. PTE betraktar sig nu som marxist-leninister. Dess mål är att upprätta proletariats diktatur, vilket ska föregås av kamp mot fascismen och en demokratisk brytning. PTE deltog i Juntan och är nu med i Demokratisk Samordning. PTE anses ha betydande massbas och samarbetar med PCE på lokal nivå i Arbetarkommissionerna.

Partiet säger med anledning av frågan om nationaliteterna: ”Kommunisterna är anhängare till alla folks enhet i en enda mångnationell stat. Vi kämpar inte för separationen (...) Men vi är inte anhängare till enhet och centralism som påtvingas folket, utan enhet från grunden och erkännande av alla statens nationaliteter och av rätten till fri separation...”.

Spaniens Kommunistiska Parti (M-L), PCE-ML

Detta parti uppstod 1964 som en utbrytning ur PCE i samband med konflikten mellan Kina och Sovjetunionen. Det har därefter genomgått flera splittringar.

1971 konstituerades Revolutionära Antifascistiska och Patriotiska Fronten (FRAP), där ett antal organisationer i olika landsdelar ingår. Frontens linje har varit den väpnade kampen, och våldsamma aktioner som har framkallat en stark repression har lett dem till inaktivitet. De som bildade FRAP var förutom PCE-ML bl a MCs ml-fraktion och OSO. OSO är PCE-MLs fackliga rörelse.

PCE-ML är inte med i någon pakt typ Demokratisk Samordning. Den katalanska grenen har dock begärt inträde i Kataloniens Församling.

Spaniens Kommunistiska Parti (Återuppbyggda), PCE-R

PCE Reconstituido är resultatet av en utbrytning ur PCE-ML. De kritiserar mycket hårt PCE och de övriga arbetarpartierna och är inte med i någon samarbetsplattform.

Spaniens Kommunistiska Organisation (Röda Fanan) OCE-BR

Bildades 1968*, bygger på Marx och Lenin. Dess politik går ut på att skapa en arbetarrörelse och en folklig rörelse som förmår tvinga fram frankismens avskaffande och upprätta en demokratisk republik som den bästa ramen för massornas politiska deltagande och utvecklas till ett revolutionärt block för den socialistiska revolutionen och proletariats diktatur. Den socialistiska revolutionen ska ske i en enda etapp.

* Inte helt korrekt – OCE-BR bildades 1970 i Barcelona utifrån en utbrytning ur PSUC som skedde 1968. Efter flera splittringar återintegrerades OCE-BR 1989 i PSUC-PCE. Organisationen upplöstes formellt 1994.– Red

Röda Fanan – Bandera Roja – begärde inträde i Demokratiska Juntan men accepterades inte av denna, därför att man inte var överens när det gällde avvisandet av monarkin, rätten till nationaliteternas självbestämmande och avvisandet av Spaniens inträde i EEC.

OCE-BR stöder arbetarkommisionerna. De har nära förbindelser med bl a Avanguardia Operaia i Italien, MES i Portugal och Gauche Ouvrière i Frankrike.

Spaniens Vänsterkommunistiska Organisation, OICE

Denna organisation har sitt ursprung i de Kommunistiska Arbetarcellerna, Baskiens Arbetarkommittéer och Kommunistiska Arbetarciklar. Den betraktar sig som revolutionärt marxistisk och befinner sig enligt uppgift i samtal med OCE-BR om taktisk enhet.

LCR-ETA VI

Liga Comunista Revolucionaria – Revolutionära Kommunistiska Förbundet – uppstod 1971 i nära samarbete med franska Ligue Communiste, sympatiserar med Fjärde internationalen, dvs den trotskistiska världsorganisationen. En av ETAs grenar har gått samman med LCR.

ETA-V

ETA står för Euzkadi Ta Askatasuna, vilket är baskiska för Baskien Och Friheten. ETA-V är en av två strömningar inom ETA. Den andra, ETA-VI, har gått samman med LCR. ETA-V är ett revolutionärt marxist-leninistiskt parti, som har som avsikt att genomföra den socialistiska revolutionen i Baskien. Det har två grenar, den ”militära” och den ”politiska”. De har haft stor aktivitet i form av attentat, kidnappningar och andra våldsamma aktioner. Många av medlemmarna är fängslade.

Fackliga organisationer

Tvångssyndikaten

De officiella fackliga organisationerna är vertikalt uppbyggda och organiserar arbetare och företagsägare i samma organisation. Enligt den officiella nationalsyndikalistiska ideologin har arbetare och kapitalister samma intressen. Klasser och klassmotsättningar anses inte existera. Syndikaten har varit det främsta instrumentet att förtrycka arbetarklassen, men i och med att arbetarna fått en egen organisation i arbetarkommisionerna är deras makt till viss del bruten.

UGT

Union General de Trabajadores – Allmänna arbetarunionen – är den socialistiska fackföreningsrörelsen från republikens tid. Den är nära knuten till PSOE och får stöd från socialdemokratin i Västeuropa. Den har numer mycket liten betydelse.

CNT

Confederación Nacional de Trabajadores – Nationella arbetarfederationen – är den anarkosyndikalistiska rörelsen från republikens dagar. Är i dag huvudsakligen en exilorganisation utan inflytande i arbetarrörelsen inom Spanien.

USO

Unión Sindical Obrera – Arbetarnas fackliga union – har katolsk bakgrund och kan nu betraktas som kristet marxistisk.

OSO

Oposición Sindical Obrera – Arbetarnas Fackliga Opposition – är namnet på PCEs underjordiska fackliga rörelse som upplöstes 1964. Nu är den knuten till PCE-ML och en av de organisationer som deltog i bildandet av FRAP.

CC.OO – Arbetarkommissionerna

Comisiones Obreras – arbetarkommissionerna – uppstod underjordiskt år 1962 under ledning av kommunister, vänsterkatoliker och oavhängiga socialister. I dag har PCE det största inflytandet och medlemsantalet inom CC.OO. PSP, PTE, ORT och MC är också aktiva och har på vissa håll mycket stort inflytande.

CC.OO är uppbyggd som en rådsrörelse och bygger på principen om arbetarklassens enhet och arbetarrörelsens autonomi.

CC.OO vill skapa ett koordinerande organ med UGT, USO och eventuellt CNT. I juli 1976 hade man en nationell kongress. Där diskuterades bl a om arbetarkommissionerna skulle konstitueras sig som en enhetsfackförening efter förslag från ORT och MC. PCE och PTE, dvs majoriteten ville däremot bevara dess karaktär av rörelse.

Frontorganisationer

Demokratiska Juntan

Demokratiska Juntan sände i juli år 1974 ut sin första kommuniké i Madrid. Vid bildandet ingick bl a PCE, PTE, PSP, arbetarkommissionerna, kvarterskommittéer, katolska arbetargrupper och en rad liberala och konservativa enskilda personer i opposition mot Franco.

Plattformen

Plattformen för demokratisk samverkan bildades i juni 1975 på initiativ av PSOE som en motvikt mot Juntan. Med vid bildandet var PSOE-UGT, ID (kristdemokratisk vänster), carlistpartiet, MC, ORT och en rad socialdemokratiska grupper.

Demokratisk Samordning

I mars 1976 sammanslogs Plattformen och Juntan till Coordinación Democrática – Demokratisk Samordning – (CD). Därmed finns den länge eftersträlvade samlade alliansen mellan de viktigaste krafterna i opposition mot frankismen, från kristdemokraterna och socialdemokraterna över PSOE och PSP till PCE, PTE, ORT och MC. CD avser förhandla sig till en ”avtalad demokratisk brytning” med de representanter för regimen som inser att en fortsättning på den nuvarande regimen är omöjlig.

Kataloniens församling

Asamblea de Cataluña – Kataloniens Församling – är en bred sammanslutning av politiska partier samt religiösa och sociala grupper i Katalonien. Liknande organisationer, men inte med samma bredd, finns i andra regioner, bl a i Galicien.

FRAP

FRAP – Revolutionära antifascistiska och patriotiska fronten – bildades 1971 av PCE-ML, OSO m fl ml-rörelser. Vill skapa en revolutionär folkfront. Har genomfört väpnade aktioner och attentat. Det har drabbats hårt av repressionen, och har därför tvingats till inaktivitet. Flera medlemmar har arresterats.

Ur *Kommentar* 1/77

Den fackliga situationen i Spanien

Flera läsare har uppmärksammat materialet om Spanien i Kommentar nr 10/76 med både positiv och negativ kritik. Lars Torbiörnsson, internationell sekreterare i den svenska syndikalistiska organisationen SAC, har kritiska synpunkter på den koncentrerade informationen om de fackliga organisationerna som presenterades i en faktaruta på sid xx. Han anser att arbetarkommissionerna lyfts fram alltför mycket medan t ex den syndikalistiska organisationen, CNTs, betydelse undervärderats.

Till sitt inlägg har Lars Torbiörnsson fogat statistik ur den spanska tidskriften "Cambio 16". I ett svar diskuterar Kommentar den undersökning som han refererar till och pekar på alternativa tolkningsmöjligheter.

I Kommentar nummer 10/76 fanns ett omfångsrikt material om Spanien. Det är bra att Kommentar tar upp Spanien, men i numret fanns också en ruta med kortfattad information om den fackliga situationen som inte bara var klart otillräcklig utan också felaktig. De korrigeringar som jag här gör avser inte att gå utöver den information som varje intresserad läsare av spansk press själv kan skaffa sig och jag går inte in på något annat än den fackliga situationen.

Innan jag går in på de olika fackliga organisationer som idag är illegala i Spanien, fast de tillåts existera, och som utgör fröet till morgondagens spanska arbetarrörelse, är det viktigt att slå fast följande. Den spanska arbetarklassen är idag oorganiserad. Genom ett väl utbyggt förtryckarsystem, polisorganisationer i förening med Francoregimins vertikala tvångsfackföreningar, har den effektivt under flera decennier hindrats från självständig organisering. Den spanska arbetarklassen är oorganiserad men jämfört med situationen på många andra håll osedvanligt aktiv. En aktivitet som är förankrad i den lokala situationen på arbetsplatser och i bostadskvarteren och som har präglats av klassmedvetande och en stark solidaritet. De organisationer som finns består ännu så länge av en minoritet aktiva. Detta gäller alla nu existerande organisationer och rörelser; de är militantorganisationer. De organisatoriskt aktiva är ännu en mycket liten grupp i förhållande till hela arbetarbefolkningen i Spanien men också i förhållande till den stora del av de spanska arbetarna som har genomfört kampaktioner av olika slag.

Att i denna situation, där organisationerna ännu inte kan framträda, agitera och organisera helt öppet, sia om den framtida styrkebalansen dem emellan är naturligtvis ganska svårt. Men vissa fakta och vissa tendenser kan dock urskiljas.

Arbetarkommissionsrörelsen (CCOO) inrymde tills helt nyligen tre linjer:

1. "Minoritetslinjen" som nyligen brutit med organisationen då man har en annan uppfattning än majoritetslinjen om hur arbetarkommissionerna som "rörelse" ska ombildas till facklig organisation och om hur denna organisation ska se ut. Minoritetslinjen bärs upp av militanter från de marxist-leninistiska/maoistiska organisationerna ORT och PTE. Denna strömning hade för en kort tid sedan en konferens i Madrid med ettusen delegater. Militanter (dvs aktivister) som står för denna linje har utgjort "själen" i byggnadsarbetarnas strejker i Galicien (Vigo, El Ferrol, Coruna) samt i Burgos, i poststrejken samt i den nu pågående byggnadsstrejken i Navarra. De försöker nu bygga upp "enhetsfackföreningar" på företagen med stormötet som beslutande instans. Man vill skapa en icke byråkratisk fackföreningsrörelse på klassbasis. Det spanska kommunistpartiets filial i Katalonien, PSUC, har nyligen genom uttalanden och åtgärder visat att partiet på den stora industrin SEAT i Barcelona känner sig hotad av dessa strävanden. Minoritetslinjens kritik av det spanska kommunistpartiet och majoritetslinjen för byråkratisering och manipulation är frän och hård.

2. "Majoritetenslinjen" dominerar arbetarkommisionernas samordningsapparat. Den uttrycker det spanska kommunistpartiets (PCE) linje. Genom sin dominerande situation i apparaten får denna fraktion ta på sig stor del av ansvaret för den kris och den splittring som arbetarkommisionerna hamnat i. En vanlig uppfattning från företrädare för de andra fraktionerna, men också bland marxister och socialister utanför arbetarkommisionerna, är att denna linjes företrädare utnyttjar organisationen som "växelmynt" i det politiska spel som nu pågår i Spanien. Majoritetenslinjen står för en omdaning av arbetarkommisionsrörelsen till en facklig organisation av traditionell typ.

3. "Enhetslinjen" bärs upp av folk från MC (marxister), PC (carlister), LCR (trotskister) samt av oavhängiga av olika kulörer. Före den senaste splittringen av arbetarkommisionerna beräknades de representera upp till 40 procent av basmedlemmarna. De har en inställning som liknar minoritetenslinjens – kritik av byråkratiseringen och av PCEs manipulativa inflytande – men de har en annan strategi. De stannar kvar för att öka basens och de oberoendes inflytande på apparaten. Företrädare för denna linje framträdde nyligen på en presskonferens där de klar gjorde sina uppfattningar och riktade en frän kritik mot majoritetenslinjen.

När det gäller arbetarkommisionerna är det märkligt att Kommentrar i så hög grad identifierar sig och tar ställning för en av dessa linjer utan att ta upp den hårda kritik som riktats mot denna linje från stora grupper inom och utom CCOO. Det är viktigt att Kommentrar ger läsarna information som möjliggör för dem att förstå den interna dialektik som bestämmer arbetarkommisionernas agerande. Detta resonemang gäller också för informationen om arbetarrörelsen i dess helhet: det är viktigt att få information om de olika organisationernas inre dynamik och om hur denna växelverkar med arbetarklassens utveckling sett i stort. Vad gäller den fackliga effektiviteten och frågan om vilken linje som får störst uppslutning när de spanska arbetarna tillåts uttrycka sig fritt vet vi nu inget om men det kommer troligen att visa sig ganska snart.

Den spanska veckotidningen *Cambio 16* publicerade (20/12 -76) en opinionsundersökning om de illegala fackliga organisationerna i dag. 47 procent av spanjorerna kände till UGT, 41 procent Arbetarkommisionerna (CCOO), 40 procent CNT och 22 procent USO. Hela 47 procent kände inte till någon.

UGT (den klassiska socialistiska organisationen) har enligt Kommentrar "numer mycket liten betydelse". Detta är helt fel. Enligt tämligen samstämmiga bedömningar från folk i och utanför Spanien som följer med vad som händer räknar man med att UGT kommer att bli den största fackliga organisationen. UGT har idag en utbyggd organisation och ett betydande antal duktiga militanter även om både arbetarkommisionerna och CNT torde ha fler. UGT har traditionellt sett en stark koppling till det spanska socialistpartiet PSOE, har en rik historisk tradition samt ett brett internationellt stöd. Det senare förhållandet är av stor betydelse både ekonomiskt och politiskt. UGTs aktuella inflytande i t ex Asturien eller i Baskien kan inte avfärdas. UGT spelar idag en mycket viktig roll.

CNT (den klassiska syndikalistiska organisationen) beskriver Kommentrar så här: "är idag huvudsakligen en exilorganisation utan inflytande i arbetarrörelsen inom Spanien". Återigen en helt felaktig beskrivning. CNT känner jag personligen mycket väl till eftersom jag som aktiv syndikalist i SAC under mer än 10 år nära följt organisationen i Spanien. Det är ett faktum att CNT i den spanska press som sysslar med de fackliga frågorna tas upp som en av de stora och viktiga fackliga krafterna i dagens Spanien. CNT finns idag organiserad över hela Spanien men är starkast i Katalonien, Levanten, Centrumregionen. Den syndikalistiska traditionen är ju i Spanien oerhört stark och påverkar arbetarrörelsen i sin helhet och är en faktor av betydelse för förståelsen av CNTs snabba uppsving när CNT nu äntligen kan börja lämna de underjordiska katakomberna.

CNT saknar mäktiga internationella bundsförvanter vilket gör att dess ekonomiska resurser är mycket begränsade. Min personliga gissning är dock att de två stora spanska arbetarorganisationerna återigen kommer att bli UGT och CNT där CNT kommer att stå för ett mer revolutionärt och självständigt perspektiv och UGT för ett mer reformistiskt och partiinfluerat.

Vad gäller *USO* har jag inget tillägg till Kommentars beskrivning. Däremot ger det en förryckt bild av den aktuella situationen att som Kommentar gör ta upp *OSO* i en så koncentrerad informationsruta. *OSO* utgör inte någon som helst kraft i Spanien. Som kraft existerar den endast i *FRAPs* publikationer utanför Spanien.

I Kommentars fackliga ruta har man helt glömt bort att t med de olika regionala fackliga organisationer som finns Spanien och vars existens speglar den i Spanien centrala regionala problematiken. Det är svårt att bedöma dessa organisationers aktuella och framtida potential, men det är viktigt att d kommer med i en helhetsbild.

I Katalonien finns *SOC* (Katalansk arbetarsolidaritet) med katalanistisk och socialistisk tendens och med katolsk bakgrund.

I Baskien finns dels *STV - ELA* (Baskiska arbetares solidaritet) som i samarbete med UGT och CNT verkat under hela Francodiktaturen. *STV* är medlem i den katolska fackliga internationalen. Till vänster om *STV* finns en annan baskisk facklig organisation som hade sin första kongress i september 1976, *LAB* (Langille Abertzale Batzordea – tyvärr kan jag inte översätta det baskiska namnet, LT).

I Galicien finns *SOG* (Galisisk arbetarsolidaritet) och dessutom finns flera organisationer som i t ex Katalonien och Andalusien försöker organisera lantarbetare, arrendatorer och bönder.

Alla dessa organisationer, av vilka UGT, CNT, *CCOO* och *USO* är de viktigaste med nationell omfattning, samarbetar i olika former och i olika frågor samtidigt som det i andra frågor kan föreligga skarpa konflikter. Så samarbetar t ex ledningen för UGT, *CCOO* och *USO* i ett samarbetsorgan som förkortas *COS*. Men i Katalonien har *COS* inget inflytande utan där sker i stället ett visst bassamarbete mellan UGT och CNT. I frågan om vilken linje man ska ha till de statliga tvångsfackföreningarna har CNT och UGT samma linje: total kamp utifrån, medan *CCOO* och *USO* står för en linje som innebär omdaning inifrån. Detta är bara några exempel för att belysa den komplexa situation som råder där dock den starka solidariteten på basplanet oberoende av organisationerna utgör en kraft som ingen kan gå förbi.

Lars Torbiörnsson 30 nov 1976

Kommentar svarar

Den ruta om fackliga organisationer som Lars Torbiörnsson kritiserar är en liten del av spanienmaterialet i nr 10/76. Den avsågs ge koncentrerad bakgrundsinformation om de fackliga rörelser som verkar i hela Spanien, som komplement till huvudmaterialet om ekonomin och de politiska partierna och bygger på förhållanden, som rådde för en tid sedan. Utvecklingen i Spanien är snabb, vilket tillsammans med bristen på information har gjort det svårt att göra säkra bedömningar av läget. Den senaste tiden har det dock blivit lättare för fackliga och politiska organisationer att verks. öppet, informera och propagera för sin verksamhet. Kommentar kommer att under våren 1977 ta upp utvecklingen i Spanien. Bl a planeras artiklar av våra utsända medarbetare om arbetarkommissionerna och om de s k asociaciones de vecinos, dvs byalag eller kvarterskommittéer.

De uppgifter ur tidningarna *Cambio* 16 och *Posible* som Torbiörnsson fogat till sin artikel visar enligt honom att UGT, CNT, *CCOO* (Arbetarkommissionerna) och *USO* kan räknas till de viktigaste fackliga organisationerna i Spanien. Uppgifterna ur *Cambio* 16 ingår i en större

enkätundersökning bland det spanska folket om dess attityder till de fackliga rörelserna. Det finns anledning att ta upp den i detta sammanhang. När det gäller de siffror som Torbiörnsson hänvisar till anser vi att man måste ta hänsyn till vissa förhållanden när man bedömer dem. Frågan gällde här vilka illegala (enligt nuvarande lagar) fackliga organisationer spanjorerna *känner till*. UGT, CNT och arbetarkommissionerna fick då ungefär jämförbara siffror, medan USO hamnade på en lägre nivå. Det är dock förenat med vissa risker att med ledning av dessa siffror dra slutsatser om organisationernas betydelse för arbetarklassens kamp. Man måste ha i minnet att UGT och CNT är de traditionella organisationerna. UGT bildades t ex redan i slutet av 1800-talet i nära anknytning till socialistpartiet. Både UGT och CNT hörde till de viktigaste och mest aktiva organisationerna under republiken och inbördeskriget. Efter Francos seger 1939 har de till stor del varit exilorganisationer. De har därefter i liten grad deltagit i arbetarnas kamp inom landet. Under den allra senaste tiden har deras aktivitet dock ökat betydligt. Arbetarkommissionerna däremot har vuxit fram illegalt under de senaste åren. De har aldrig varit legala. Många, särskilt äldre med minnen från tiden före 1939, känner troligen till arbetarklassens traditionella kamporganisationer, även om de inte har kontakt med dem nu.

Detta antagande stöds också av den undersökning i Cambio 16 i december 1976, ur vilken LT endast redovisat en del av resultatet. Tidningen ställde också följande fyra frågor: Vilken organisation är den mest sympatiska, vilken försvarar bäst arbetarnas intressen, vilken är den mest oberoende och vilken är den starkaste?

Om vi först ser på totalsiffrorna så visar det sig att på frågan om vilken grupp som är mest sympatisk svarade 25 procent UGT, 13 arbetarkommissionerna, 5 CNT och 4 USO. På fråga om vem som bäst försvarar arbetarnas intressen blev resultatet UGT 21 procent, CCOO 15, CNT 4 och USO 2. 13 procent ansåg UGT vara mest oberoende, 7 CCOO, 6 CNT och 1 USO. Den starkaste organisationen är enligt 20 procent UGT, 14 CCOO, 4 CNT och 2 USO.

Svaren har också delats upp på åldersgrupper och på vilken region i Spanien de svarande bor i. Genomgående visar resultatet att personer i de högre åldersgrupperna tenderar att föredra UGT. Även CNT har sina högsta siffror i de grupperna, men även bland de yngsta. Arbetarkommissionerna (CCOO) har höga siffror i grupperna från 18 till 34 år, medan bara någon enstaka procent i den äldsta gruppen föredrar denna organisation. UGT är den organisation som får de högsta siffrorna utom i några fall. På frågan vilken organisation som är starkast, t ex, anser 25 resp 22 procent bland 18-24 resp 25-34-åringarna att CCOO är det, mot 18 resp 17 procent bland 18-24 resp 25-34-åringarna för UGT. Det finns några exempel till i samma riktning. CNTs siffror ligger genomgående en bra bit under UGTs och CCOOs utom när det gäller den allra äldsta gruppen, över 55 år, som knappt alls nämner CCOO.

Om man tittar på de regionala skillnaderna finner man också intressanta förhållanden. UGT har sina högsta siffror i söder, nordväst och i viss mån norr. I nordöst, dvs Katalonien, har UGT sina lägsta siffror. CCOOs siffror är ganska jämnt spridda över regionerna. CNT har sina högsta siffror i söder.

De här siffrorna kan tolkas som om två organisationer, UGT och CCOO, skulle komma att bli de viktigaste för arbetarnas fackliga kamp, snarare än UGT och CNT. CNT och särskilt USO tycks ha mindre betydelse. Man bör dock ta siffrorna med en stor nypa salt. UGTs siffror kan till en del vara en följd av UGTs nära anknytning till PSOE, det stora socialistpartiet, som troligen kommer att få de flesta rösterna i det kommande valet. Den andel av de tillfrågade som svarat "ingen" eller "vet ej" eller "förstår ej" är också hög, ofta mer än hälften.

Förhållandena i Spanien är ju fortfarande inte sådana att människor särskilt gärna svarar på frågor om politiska och fackliga sympatier. Det gör alla opinionsundersökningar osäkra.

Den spanska arbetarklassen är, som LT säger, oorganiserad, men endast om man i begreppet lägger betydelsen av att formellt vara medlem i en arbetarorganisation. Den spanska arbetarklassen har genomfört en rad välorganiserade aktioner och manifestationer med stor framgång och med massdeltagande. I den bemärkelsen är arbetarna välorganiserade. När man bedömer de olika fackliga organisationernas betydelse i Spanien kan man därför inte räkna medlemmar utan måste basera bedömningen på den betydelse de har och har haft för arbetarklassens kamp. Arbetarkommissionerna är en löst organiserad rörelse, där alla betraktas som medlemmar som deltar i de aktioner som kommissionerna initierar. CCOO har de senaste åren organiserat otaliga större och mindre strejker. De har med strejken som vapen tvingat arbetsköparna att förhandla med dem i stället för med tvångssyndikaten, och därmed flyttat fram arbetarnas positioner.

LTs inlägg har inte övertygat oss om att vi skulle ha haft fel i vår bedömning av arbetarkommissionernas avgörande betydelse i den fackliga kampen i Spanien. Möjligen kan vi ha misstagit oss vad beträffar UGT, som enligt rutan i nr 10/76 "numer (har) mycket liten betydelse". Men bedömningen gäller betydelsen för den dagliga kampen på arbetsplatserna under de senaste åren. Och där har, enligt våra källor, UGTs verksamhet inte haft någon större betydelse.

Ur *Kommentar 3/77*

Debatt

Vem leder den fackliga kampen?

Lars Torbiörnsson konstaterar (i *Kommentar nr 1/77*) inledningsvis att den spanska arbetarklassen idag är oorganiserad samtidigt som den mätt i europeiska mått är osedvanligt aktiv. Han menar därför att det är svårt att sja om den framtida styrkebalansen mellan arbetarorganisationerna. Det är riktigt. Varje diskussion om styrkeförhållandet mellan de olika arbetarpartierna och fackliga organisationerna innehåller ett stort mått spekulation. Men ändå kan man redan idag urskilja vissa tendenser i utvecklingen. Lars Torbiörnsson "gissar" att "de två stora arbetarorganisationerna återigen kommer att bli UGT och CNT". (Den socialistiska resp syndikalistiska organisationen, *Kommentars anm.*) "CNT kommer att stå för ett mer revolutionärt och självständigt perspektiv och UGT för ett mer reformistiskt och parti-influerat". Det senare måste man nog skriva under på. Men för mig är det oklart på vilka faktiska tendenser idag Lars Torbiörnsson grundar sin "gissning".

Att UGT kommer att expandera mycket snabbt inom den närmaste tiden torde vara ganska klart. Redan nu är detta ett faktum. Stöttad av PSOE (socialistpartiet, *Kommentars anm.*) och accepterad av den sittande regimen kan UGT arbeta öppet till skillnad från arbetarkommissionerna och CNT som bekämpas av de flesta politiska krafter.

Lars Torbiörnsson för ingen närmare diskussion om arbetarkommissionerna. Han konstaterar att "majoritetstendensen" inom arbetarkommissionerna "står för en omdaning av arbetarkommissionsrörelsen till en facklig organisation av traditionell typ". Skulle detta reducera kommissionernas betydelse i förhållande till de andra fackliga organisationerna? Kommer CNT att bli den fackliga organisation som bär upp en klasskampslinje? Det verkar vara Lars Torbiörnssons åsikt. Jag tror han i så fall har fel.

Arbetarkommissionerna är redan idag mycket starka och har en fast förankring i viktiga arbetargrupper i hela Spanien. Det greppet kommer kommissionerna inte att förlora i första taget. Dessutom tror jag man måste reservera sig mot ett alltför kategoriskt uttalande om arbetarkommissionernas "legalism". Visst arbetar t ex vissa strömningar inom PCE

(kommunistpartiet, Kommentars anm.) för att hålla tillbaka de mest militanta arbetarna inom arbetarkommissionerna. De vill se en fackförening av ”traditionell” typ. Men jag tror inte det gäller för de kadrer som de facto bär upp arbetarkommissionerna idag. Dessa arbetarledare är visserligen oftast inte revolutionärer, men de är mycket klassmedvetna. De låter sig inte ledas in i några klassarbetsprojekt typ regimens sociala pakt. Vi kan utan tvekan hävda att arbetarkommissionernas ledare och aktiva medlemsbas *inte* kommer att verka för att arbetarkommissionerna övergår till någon traditionell fackförening i svensk bemärkelse. Det är det speciella med arbetarkommissionerna och med den spanska arbetarklassen över huvud taget. Klassmedvetandet är mycket starkt. Lars Torbiörnsson hävdar att ”den syndikalistiska traditionen är ju i Spanien oerhört stark och påverkar arbetarrörelsen i sin helhet och är en faktor av betydelse för förståelsen av CNTs snabba uppsving när CNT nu äntligen kan börja lämna de underjordiska katakomberna”.

Den syndikalistiska traditionen är stark, frågan är bara hur stark? Mycket har hänt i Spanien sedan 30-talet som gör att historien knappast lär upprepa sig. Den generation som kämpade på barriaderna på 30-talet är inte aktiv längre. Den är delvis fysiskt utplånad av Franco-regimen. De arbetare som fortfarande är i livet är för gamla för att ha något egentligt inflytande i klasskampen. 40 år av diktatur har utplånat både politisk medvetenhet och kamptradition. Den arbetargeneration som varit ute i kamp sedan 60-talet är en ny generation, formad av sin tid.

Vi måste fråga oss hur det kan komma sig att det är kommunistpartiet och arbetarkommissionerna som har det största inflytandet bland dessa kampvilliga arbetare. Förklaringen måste sökas i den konkreta historiska utvecklingen. Syndikalismen formades delvis av det spanska samhället. I dag har urbanisering och centralisering — s k strukturomvandling — drabbat Spanien i lika hög grad som andra västländer. Det gör det svårare för en syndikalistisk strömning att växa sig stark. Kommunistpartiets politik går ut på att centraliserat möta diktaturen, man försöker organisera kampen nationellt. Det är nödvändigt i dagens Spanien, men det kan samtidigt, som i kommunistpartiets fall, leda till en byråkratisering av kampen, om centraliseringen inte svarar mot en verkligt demokratisk mobilisering av arbetarklassen. Men kommunistpartiets politik har vunnit gehör inom arbetarklassen. De syndikalistiska strömningarna är oerhört svaga jämfört med 30-talet och det är ytterst osannolikt att de kan växa sig särskilt starka på kommunistpartiets och socialdemokratins bekostnad. Dessutom — och det är viktigt — har arbetarkommissionerna kunnat suga upp arbetargrupper som annars skulle attraheras av CNT. Inom arbetarkommissionerna finns i praktiken en hel del syndikalistiska tendenser. Åtminstone på vissa håll i Spanien, där kommunistpartiet inte har inflytande ända ner i basorganisationerna. Arbetarkommissionerna ersätter alltså till viss del CNT och gör det svårare för CNT att växa sig starkt. Lokalt är det dock troligt att CNT kan vinna en betydande styrka, men knappast som nationell kraft. Min bedömning är att UGT och arbetarkommissionerna kommer att tävla om inflytandet över den spanska arbetarklassen. Lyckas kommunistpartiet, eller rättare vissa strömningar inom kommunistpartiet, byråkratisera kommissionerna är naturligtvis möjligheterna större för CNT. Jag tror dock att det kommer att bli svårt. Arbetarkommissionernas ledare och medlemmar har vunnit många erfarenheter under de senaste årens strider. De låter sig inte passiviseras utan vidare och inordnas i klassarbetsprojekt. Tvärtom understryker arbetarkommissionernas ledare ständigt hur viktigt det är att demokratin inom arbetarkommissionerna utvecklas, att det förs demokratiska diskussioner, utvecklas en stormötestradition osv. Många verkar också för en ökad politisering av kommissionerna i riktning mot mer socialistiska ställningstaganden. Utan tvivel blir arbetarkommissionerna en av de viktigare krafterna i utvecklingen av klasskampen i Spanien de närmaste åren.

Wawa Sjödin